

Амосов Олег Юрійович,
д.е.н., проф., завідувач кафедри економічної теорії та фінансів,
Харківський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України,
м. Харків
ORCID 0000-0003-3781-4801;

Лесная Елена Сергіївна,
к. держ. упр., доц., доцент кафедри економічної теорії та фінансів,
Харківський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України,
м. Харків
ORCID 0000-0002-9899-3893

УДК 332; 338

doi: 10.34213/ap.20.01.13

РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦТВА В ХАРКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

У статті проаналізовано стан розвитку підприємництва в Харківській області, кількість підприємств, рівень зайнятості, рівень прибутковості, обсяги виробництва, динаміку і фактори, що на нього вплинули.

Ключові слова: підприємництво, підприємства, фізичні особи підприємці, зайнятість, наймані робітники, обсяги виробництва, прибутковість інфраструктура.

Постановка проблеми Розвиток приватної ініціативи є запорукою підвищення економічної могутності регіону, рівня життя населення, зростання зайнятості і доходів. Підприємці беруть на себе відповідальність та ризики ведення підприємницької діяльності та створюють матеріальні й нематеріальні блага, які є основою благополуччя країни і регіону, формують значну частину податкових надходжень державного та місцевого бюджетів.

Державна політика у сфері підприємництва має бути спрямована на створення умов для підвищення конкурентоспроможності та прибутковості, діяльності, а завдання місцевої влади – на формування сприятливого підприємницького клімату. Основною характеристикою ефективності такої політики є кількісні і якісні показники діяльності підприємництва в регіоні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед українських науковців, які досліджували питання державної політики сприяння розвитку підприємництва на регіональному рівні, необхідно вказати З. Варналія, А. Васи́ну, А. Волощук, Л. Газуду, Л. Гевліч., А. Ковальова, І. Сазонец.

Виклад основного матеріалу. Для аналізу сприятливого бізнес клімату та ефективності роботи представників органів влади розглянемо діяльність суб'єктів господарювання в Харківській області. Так, у 2016 р. їх загальна кількість становила 158460 одиниць, у 2017 р. спостерігається зменшення до 153467 і в 2018 р. поступове зростання до 154002 одиниць [1]. Розглянемо більш детально окремо підприємства та фізичних осіб підприємців.

© Амосов О. Ю., Лесная О. С., 2020

Таблиця 1

Кількість підприємств у Харківській області

Показник	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
Усього, од.	24820	24938	20435	22597	23793
великі підприємства, од.	26	13	11	14	14
% до загальної кількості	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1
середні підприємства, од.	1070	1098	1096	1121	1215
% до загальної кількості	4,3	4,4	5,4	4,9	5,1
малі підприємства, од.	23724	23827	19328	21462	22564
% до загальної кількості	95,6	95,5	94,6	95,0	94,8
з них мікропідприємства, од.	20494	20701	16212	18298	19167
% до загальної кількості	82,6	83,0	79,3	81,0	80,6

Слід зазначити, що за останні роки загальна кількість підприємств зменшилась на 1027 одиниць. З 2015 по 2016 рр. вона скоротилася на 4503, а з 2017 р. спостерігається зростання підприємств, що продовжувалось у 2018 р. При цьому кількість великих підприємств зменшилась майже у 2 рази. Разом з тим відбувається стає зростання середніх підприємств. Кількість малих і мікропідприємств з 2015 по 2016 рр. зменшувалась, а з 2017 відбувався їх приріст, що продовжувався і 2018 р.

Таку ситуацію ми можемо пов'язати з нестабільністю політичної ситуації, погіршенням макроекономічної ситуації в Україні у 2014–2016 рр., військовими діями на Донбасі, коливання курсу гривні, підвищенням ціни на енергоносії, розривом і переорієнтацією міжнародних зв'язків, зниженням попиту на продукцію, що призвело до зменшення обсягів виробництва, скорочення прибутку, зниження рентабельності виробництва. Покращення, яке спостерігалось у 2017 та 2018 рр., можемо пов'язати з поліпшенням бізнес-клімату в регіоні та активною політикою місцевої влади щодо сприяння розвитку підприємництва.

За даними Головного управління статистики в Харківській області станом на 01.09.2019 р. в області працювало 153 463 суб'єктів підприємницької діяльності – фізичних осіб [4], що основна частина яких – це малі та мікропідприємства (табл. 2).

Таблиця 2

Кількість фізичних осіб підприємців у Харківській області [1]

Показник	2016 р.	2017 р.	2018 р.
Усього, од.	138025	130870	130209
великі підприємства, од.	-	-	-
середні підприємства, од.	29	36	36
малі підприємства, од.	137996	130834	130173
з них мікропідприємства, од.	137539	130159	128929

Згідно зі Стратегією розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 р. найбільша кількість фізичних осіб – підприємців зосереджена в Харківській області [7 с. 6]. Міцні позиції регіону вдалось зберегти і до 2017 р., що підтверджують статистичні дані [6].

За кількістю середніх підприємств Харківська область посідає 3-є місце після м. Київ і Дніпропетровської області та 4-е місце за кількістю малих підприємств після м. Київ, Дніпропетровської та Одеської областей [5].

Рис. 1. Кількість підприємств по областях за організаційно-правовою формою (Вся економіка, включно банки 2017 р.) [6, с. 27]

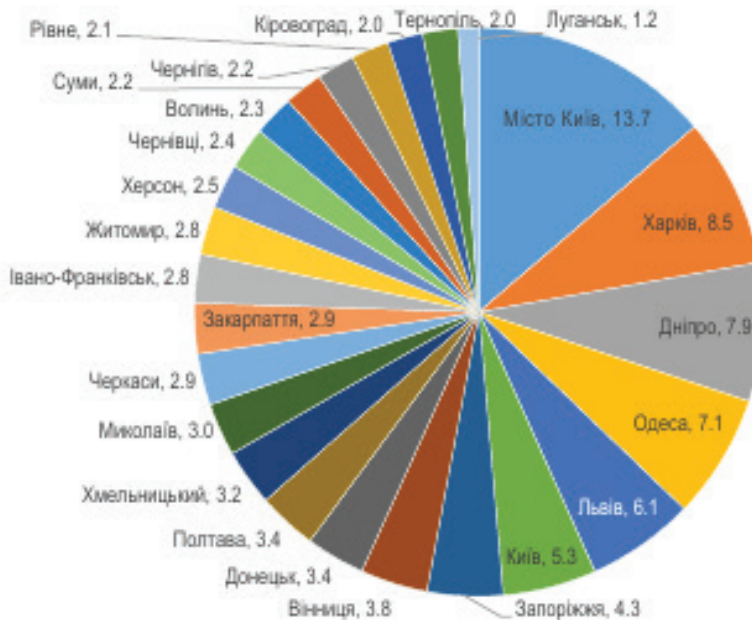

Рис. 2. Частка підприємств по областях, включно з приватними підприємцями (Відсоток, вся економіка, включно банки 2017 р.) [6, с. 30]

Загальна кількість зайнятості у суб'єктів господарювання з 2016 р. поступово зростає й забезпечує роботою у 2016 р. 544774 осіб, у 2017 р. – 561370 осіб, у 2018 р. – 607225 осіб [1]. За останні 5 років загальна кількість зайнятих працівників на підприємствах області зменшується з 2014 по 2016 рр. й повільно зростає у 2017 р., зберігаючи позитивну динаміку в 2018–2019 рр. Найбільше скорочення кількості зайнятих відбулось на великих підприємствах майже в 3 рази і в 3,5 рази зменшилась кількість найманих працівників, з 2014 по 2016 рр. кількість найманих працівників зменшилась на 73008 осіб. Водночас на середніх і малих підприємствах зайнятість зменшувалась не так суттєво.

Таблиця 3

Кількість зайнятих працівників [1; 2]

Показник	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
Усього, осіб	415495	398172	334362	349386	371048
великі підприємства, осіб	101613	73271	28604	33972	35157
% до загальної кількості	24,5	18,4	8,4	9,7	9,6
середні підприємства, осіб	195298	211291	204568	200052	217946
% до загальної кількості	47,0	53,1	59,4	57,3	59,1
малі підприємства, осіб	118584	113610	111190	115362	117945
% до загальної кількості	28,5	28,5	32,3	33,0	31,3
з них мікропідприємства, осіб	50685	50393	42780	48082	48022
% до загальної кількості	12,2	12,7	12,4	13,8	12,8

Таблиця 4

Кількість найманих працівників [1; 2]

Показник	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
Усього, осіб	408822	390278	339707	343410	365560
великі підприємства, осіб	101612	73271	28604	33972	35157
% до загальної кількості	24,9	18,8	8,4	9,9	9,8
середні підприємства, осіб	195230	211204	204466	199941	217836
% до загальної кількості	47,7	54,1	60,2	58,2	60,0
малі підприємства, осіб	111980	105803	106637	109497	112567
% до загальної кількості	27,4	27,1	31,4	31,9	30,2
з них мікропідприємства,	44657	42989	38770	42770	43166
% до загальної кількості	10,9	11,0	11,4	12,5	11,6

Відповідні зміни за роками можемо спостерігати і серед найманих працівників. Хоча необхідно відмітити, що в той час коли кількість найманих працівників на великих підприємствах зменшується, на середніх та малих спостерігається позитивна динаміка.

Кількість зайнятих працівників у фізичних осіб підприємців поступово зростає, при цьому найбільшу долю зайнятості забезпечують саме малі підприємства, що можна пов'язати саме з чисельністю даного сегмента, це стосується і найманих працівників. Найменшу кількість найманих працівників спостерігається на мікропідприємствах, що пов'язано з тим, що це фізичні особи підприємці.

Таблиця 5

Кількість зайнятих працівників у фізичних осіб підприємців [1]

Показник	2016 р.	2017 р.	2018 р.
Кількість зайнятих працівників			
Усього	200412	207043	236177
середні підприємства	2563	3361	3664
малі підприємства	197849	203682	232513
з них мікропідприємства	189	191	210
Кількість найманих працівників			
Усього	62387	76173	105968
середні підприємства	2534	3325	3628
малі підприємства	59853	72848	102340
з них мікропідприємства	51	61	81

Станом на 01.01.2019 р. обсяг реалізованої продукції суб'єктами господарювання взагалі становив 447499845,5, підприємствами всього реалізовано продукції на 367038,2 млн грн. Серед них великими підприємствами реалізовано продукції усього на 67442,4 млн грн, що становило 18,4 % від реалізованої продукції, середніми підприємствами області – на 187959,8 млн грн (у порівнянні з попереднім роком показник збільшився на 10,0 %), що склало 51,2 % від загального обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг) та обсяг реалізованої продукції малими підприємствами області становив 111636,0 млн грн (у порівнянні з попереднім роком показник збільшився на 13,0 %), що склало 30,4 % від загального обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг). Мікропідприємства 39041,4 млн грн, що становило 10,6 % до загального обсягу реалізованої продукції.

Таблиця 6

Обсяг реалізованої продукції підприємствами (товарів, послуг)

Показник	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
Усього, млн. грн	175367,5	240407,5	273116,4	324363,0	367038,2
великі підприємства,	48459,9	47170,0	43260,0	60152,7	67442,4
% до загального обсягу	27,6	19,6	15,9	18,5	18,4
середні підприємства,	82161,7	127963,8	149470,9	167219,9	187959,9
% до загального обсягу	46,9	53,2	54,7	51,6	51,2
малі підприємства,	44745,8	65273,6	80385,4	96990,3	111635,9
% до загального обсягу	25,5	27,2	29,4	29,9	30,4
з них мікропідприємства,	14441,9	21460,6	25042,5	33468,4	39041,4
% до загального обсягу	8,2	8,9	9,2	10,3	10,6

Джерело [1].

Обсяг реалізованої продукції фізичними особами підприємцями
в Харківській області [1]

Показник	2016 р.	2017 р.	2018 р.
Усього, од.	45802237,0	56304851,2	70322018,3
середні підприємства, од.	1736872,7	1687893,4	2184331,3
малі підприємства, од.	44065364,3	44065364,3	68137687,0
з них мікропідприємства, од.	42066066,1	5177982,4	64167501,3

Обсяги реалізованої продукції весь час збільшуються, але необхідно враховувати інфляцію та збільшення тарифів, що суттєво вплинуло на зростання цін в останні чотири роки в Україні й відповідно на обсяги реалізованої продукції. За даними Міністерства фінансів, індекс інфляції в Україні становив у 2014 р. – 124,9, 2015 – 143,3, 2016 – 112,4, 2017 – 113,7 % відносно попереднього року.

За даними Головного управління Державної фіскальної служби у Харківській області, станом на 01.01.2019 р. надходження податкових платежів до обласного бюджету від діяльності юридичних осіб склали 8 701 906,7 тис. грн, фізичних осіб – підприємців – 2 598 957,00 тис. грн. Що стосується прибутковості діяльності, то в Харківській області загалом 72,2 % підприємств 2018 р. закінчили з прибутком і 27,8 % – зі збитками, що відповідає загальноукраїнським показникам, 74,3 % підприємств в Україні одержали прибуток і 25,7 % закінчили рік зі збитками [3].

Аналізуючи стан і структуру кількості підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства у 2018 р., можемо зробити такі висновки. Великі підприємства Харківської області працюють у промисловості – 10 одиниць; оптова та роздрібна торгівля – 1; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – 2; будівництво – 1; діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування – 1 підприємство.

Середні підприємства – найбільша кількість зосереджена у промисловості – 429 підприємства, що становить 11 % від їх загальної кількості; оптова та роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – 234 підприємства; сільське, лісове та рибне господарство – 133; охорона здоров'я та надання соціальної допомоги – 97 підприємств; транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність – 59; професійна, наукова та технічна діяльність – 55; діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування – 49; у сфері будівництва працюють 42 підприємства, інформації та телекомунікації – 24 підприємства [3].

Малі підприємства більшу увагу приділяють таким сферам діяльності: оптова та роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – 6302 (із них 5567 – мікропідприємства); операції з нерухомим майном – 3367 (із них 3163 – мікропідприємства); промисловість – 3238 (із них 2332 – мікропідприємства); сільське, лісове та рибне господарство – 2047 (із них 1727 – мікропідприємства); професійна, наукова та технічна діяльність – 1813 (із них 1622 – мікропідприємства); будівництво – 1516 (із них 1231 – мікропідприємства); інформація та телекомунікації – 1013 (із них 881 – мікропідприємства); діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування – 104 підприємства.

Найбільшу кількість підприємств області зосереджено в оптовій та роздрібній торгівлі; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – 27,5 % від загальної кількості підприємств, 15 % підприємств від загальної кількості працюють в промисловості; 14,4 % – операції з нерухомим майном; 9 % від загальної кількості підприємств – це сільське, лісове та рибне господарство. Професійна, наукова та технічна діяльність охопила 7,8 % підприємств, 6,6 % усіх підприємств області працюють у будівництві.

Фізичні особи-підприємці працювали більшою мірою в наступних сферах: оптова та роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – 58911 одиниць (45,2 % від загальної кількості фізичних осіб підприємців); інформація та телекомунікації – 22475 (17,3 % від загальної кількості фізичних осіб підприємців); промисловість – 8373 (6,4 % від загальної кількості фізичних осіб підприємців); професійна, наукова та технічна діяльність – 8139 (6,3 % від загальної кількості фізичних осіб підприємців); надання інших видів послуг – 8982 (6,9 % від загальної кількості фізичних осіб підприємців) [2].

Рівень розвитку інфраструктури в Харківській області є міцним підґрунтям для ефективної діяльності підприємництва.

Таблиця 8

Інфраструктура підтримки підприємництва Харківській області

<i>Установи інфраструктури</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>	2019
Бізнес-центри	27	25	24	24	29
Бізнес-інкубатори	1	1	1	1	2
Технопарки	16	17	18	19	19
Кластери	3	3	4	4	7
Біржи	40	42	44	44	44
Лізингові центри	7	7	9	9	9
Координаційні центри	-	5	7	11	12
Страхові компанії	44	47	45	44	43
Аудиторські фірми	142	141	142	144	140
Інноваційні фонди	3	3	3	2	3
Інвестиційні компанії	122	131	136	139	145
Громадські об'єднання підприємців	41	48	50	48	53
Фонди підтримки підприємництва	-	7	8	8	8
Установи які надають консультування з питань комерційної діяльності й керування	258	279	308	318	350
Небанківські фінансових установ	333	346	355	366	367

В області реалізується Програма сприяння розвитку малого та середнього підприємництва в Харківській області на 2016–2020 роки, яка спрямована на створення соціально-економічних, ресурсних, нормативно-правових, фінансових, інформаційних та інших умов розвитку малого й середнього підприємництва в регіоні, підвищення конкурентоздатності діючих суб'єктів малого та середнього підприємництва, стимулювання суб'єктів господарювання, подальший розвиток сучасної інфраструктури підтримки бізнесу. Це має сприяти забезпеченню подальшого розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності,

зайнятості населення, створенню сприятливих умов для розвитку суб'єктів господарювання, вдосконалення інфраструктури, фінансової підтримки та ресурсного забезпечення.

В програмі визначено напрями і види державної підтримки малого й середнього підприємництва, до яких віднесено: впорядкування нормативно-правового забезпечення підприємницької діяльності та здійснення регуляторної політики; фінансово-кредитна, матеріально-технічна підтримка, ресурсне та інформаційне забезпечення. Крім того, визначено інноваційні та пілотні проекти, до яких віднесено: інформаційно-комунікаційні технології; впровадження інновацій; розвиток молодіжного підприємництва; туристичного бізнесу; підвищення професійного рівня суб'єктів господарювання; пошук нових шляхів розвитку підприємництва; створення системи інформаційно-електронного повідомлення підприємців області; підтримка підприємницьких ініціатив ВПО, ветеранів АТО, молоді та інших категорій безробітних; опрацьовано заходи з захисту прав та інтересів підприємців. Таким чином, Програмою передбачено вирішення ключових завдань у сфері державної підтримки малого бізнесу в регіоні, зокрема заходи щодо законодавчого забезпечення, фінансової підтримки, створення інфраструктури, кадрового та ресурсного забезпечення.

Фінансування Програми здійснюється за рахунок коштів обласного бюджету, Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття, підприємців, міжнародної технічної допомоги, грантових коштів.

Кошти обласного бюджету через Харківський регіональний фонд підтримки підприємництва спрямовуються на створення механізмів пільгового кредитування, надання фінансової допомоги на зворотній основі, розвиток інфраструктури підприємництва та організаційне забезпечення розвитку малого та середнього бізнесу, в тому числі: проведення шкіл підприємництва, спеціалізованих семінарів, проведення профільних консультацій, ведення вебсайту, календаря підприємця. Мікрокредити надаються суб'єктам господарювання Харківської області за результатами конкурсу[4, с. 10].

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Статистичні данні підтверджують дієвість і результативність програми, але необхідно зауважити, що підтримка більшою мірою зосереджена на інформуванні та проведенні просвітницької діяльності, залученні інвесторів і донорської допомоги. Фінансова підтримка здійснюється, що є дуже позитивним моментом, але на рівні регіонів обсяги допомоги вкрай малі: пільгове кредитування із бюджету – 2 бізнес-проекти на рік, школа малого бізнесу – менше 100 проектів на рік, одноразова допомога по безробіттю – менше 100 осіб на рік. Останнім часом приділяється увага малим містам, що не можна сказати про розвиток підприємництва в сільській місцевості.

Позитивним є досвід гарантування кредитів, що отримують приватні підприємці під виконання бізнес планів, проте таких гарантії мають бути збільшені. Невирішеними залишаються питання матеріально-технічного забезпечення підтримки бізнесу. Можливо створення переліку об'єктів майна, що може бути передано в оренду на пільгових умовах, для розвитку бізнесу в малих містах та селах області, що сприятиме там розвитку підприємницьких ініціатив, практики гарантування інвестицій в основний капітал, придбання обладнання, нових технологій, залученню грантової допомоги для створення регіонального лізингового центра, діяльність якого буде спрямовано на допомогу у придбанні обладнання, що сприятиме не тільки розширенню підприємницьких ініціатив, а й підвищенню якості та конкурентоспроможності то-

варів нашого регіону. Необхідно посилювати матеріальну підтримку розвитку підприємництва на регіональному рівні.

Список використаних джерел

1. Показники діяльності суб'єктів господарювання з розподілом за їх розмірами / Вебсайт Головного управління статистики у Харківській області. URL: <http://kh.ukrstat.gov.ua/diialnist-pidpriemstv-stat/2698-pokazniki-diyalnosti-sub-ektiv-gospodaryuvannya-z-rozpodilom-za-jikh-rozmirami> (дата звернення: 11.02.2020).
2. Кількість підприємств за їх розмірами за видами економічної діяльності / Вебсайт Головного управління статистики у Харківській області. URL: <http://kh.ukrstat.gov.ua/kilkist-pidpriemstv-za-ikh-rozmiramy-za-vydamy-ekonomichnoi-diialnosti> (дата звернення: 11.02.2020).
3. Розвиток підприємництва. Показники діяльності суб'єктів господарювання / Вебсайт Державної служба статистики України. URL: http://ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/sze.htm (дата звернення: 11.02.2020).
4. Аналітична довідка щодо сприяння розвитку малого та середнього підприємництва в Харківській області за III квартал 2019 р. / Офіційний вебсайт Харківської обласної державної адміністрації. URL: <https://kharkivoda.gov.ua/oblasna-derzhavna-administratsiya/struktura-administratsiyi/strukturni-pidrozdili/717/43045?sv> (дата звернення: 11.02.2020).
5. Аналітична довідка щодо сприяння розвитку малого та середнього підприємництва в Харківській області за II квартал 2019 р. / Офіційний вебсайт Харківської обласної державної адміністрації. URL: <https://kharkivoda.gov.ua/oblasna-derzhavna-administratsiya/struktura-administratsiyi/strukturni-pidrozdili/717/43045?sv> (дата звернення: 11.02.2020).
6. Збірник статистики підприємництва в Україні: 2018. ОЕСР. URL: https://www.google.com.ua/url?esrc=s&q=&rct=j&sa=U&url=https://www.oecd.org/eurasia/competitiveness-programme/eastern-partners/Compendium-Entreprise-Statistics-Ukraine-2018-Ukrainian.pdf&ved=2ahUKEwj-qLHysfNmAhXuwoSKHfhxBW8QFjAAegQIBRAB&usg=AOvVaw14VfKq5KKEgiMwluUtx_S (дата звернення: 11.02.2020).
7. Стратегія розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.05.2017 р. № 504-р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/504-2017-r#n8> (дата звернення: 11.02.2020).

Amosov O. Yu.,

*Doctor of Economics, Professor, Head of Economic Theory and Finances Department,
KRI NAPA, Kharkiv*

ORCID 0000-0003-3781-4801;

Lesnaya O. S.,

*PhD in Public Administration, Associate Professor,
Associate Professor of Economic Theory and Finance Department, KRI NAPA, Kharkiv
ORCID 0000-0002-9899-3893*

ENTREPRENEURSHIP DEVELOPMENT IN KHARKOV REGION

The article analyzes the state of entrepreneurship development in Kharkiv region, the number of enterprises, the level of employment, the level of profitability, production volumes, the dynamics and the factors that influenced it.

The article considers the total number of entrepreneurs in recent years, the level of employment, the number of employees, the volume of products sold, profitability, analyzes the activities in the areas in accordance with the size of the enterprise, infrastructure and factors influencing the development of entrepreneurship. The program for promoting the development of small and medium-sized enterprises in the Kharkiv region for 2016 – 2020 was characterized.

It has been determined that statistics confirm the effectiveness and efficiency of the Program for the Promotion of the Development of Small and Medium Enterprises in the Kharkiv Region for 2016 – 2020. But it should be noted that support is more focused on informing and conducting educational activities, attracting investors and donor assistance. Financial support is being provided, and this is a positive development, but at the regional level, aid volumes are extremely small. Positive is the experience of securing loans that private entrepreneurs receive for the implementation of business plans. We consider it appropriate to increase such guarantees. Unresolved issues are material and technical support for business support.

Development of the practice of guaranteeing investment in fixed assets, the acquisition of equipment, new technologies. Or attracting grant assistance to create a regional leasing center, the activities of which will be aimed at assisting in the acquisition of equipment, will not only expand entrepreneurial initiatives, but also improve the quality and competitiveness of goods in our region. Therefore, it is necessary to strengthen material support for the development of entrepreneurship at the regional level.

Keywords: entrepreneurship, enterprises, individuals, enterprises, employment, employees, production volumes, profitability infrastructure.

References

1. Pokaznyky diialnosti subiektiv hospodariuvannia z rozpodilom za yikh rozmiramy. Vebsait Holovnoho upravlinnia statystyky u Kharkivskii oblasti. URL: <http://kh.ukrstat.gov.ua/diialnist-pidpriemstv-stat/2698-pokazniki-diyalnosti-sub-ektiv-gospodaryuvannya-z-rozpodilom-za-jikh-rozmirami> [in Ukrainian].

2. Kil'kist pidpriemstv za yikh rozmiramy za vydamy ekonomichnoi diialnosti. Vebsait Holovnoho upravlinnia statystyky u Kharkivskii oblasti. URL: <http://kh.ukrstat.gov.ua/kilkist-pidpriemstv-za-ikh-rozmiramy-za-vydamy-ekonomichnoi-diialnosti> [in Ukrainian].

3. Rozvytok pidpriemnytstva. Pokaznyky diialnosti subiektiv hospodariuvannia. Vebsait Derzhavnoi sluzhba statystyky Ukrainy. URL: http://ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/sze.htm [in Ukrainian].

4. Analitychna dovidka shchodo spryiannia rozvytku maloho ta serednoho pidpriemnytstva v Kharkivskii oblasti za III kvartal 2019 / Ofitsiinyi vebsait Kharkivskoi oblasnoi derzhavnoi administratsii. URL: <https://kharkivoda.gov.ua/oblasna-derzhavna-administratsiya/struktura-administratsiyi/strukturni-pidrozdili/717/43045?sv> [in Ukrainian].

5. Analitychna dovidka shchodo spryiannia rozvytku maloho ta serednoho pidpriemnytstva v Kharkivskii oblasti za II kvartal 2019 / Ofitsiinyi vebsait Kharkivskoi oblasnoi derzhavnoi administratsii. URL: <https://kharkivoda.gov.ua/oblasna-derzhavna-administratsiya/struktura-administratsiyi/strukturni-pidrozdili/717/43045?sv> [in Ukrainian].

6. Zbirnyk statystyky pidpriemnytstva v Ukraini: 2018. OESR. URL: https://www.google.com.ua/url?esrc=s&q=&rct=j&sa=U&url=https://www.oecd.org/eurasia/competitiveness-programme/eastern-partners/Compendium-Entreprise-Statistics-Ukraine-2018-Ukrainian.pdf&ved=2ahUKEwj-qLHysfnmAhXuwoSKHfhxBW8QFjAAegQIBRAB&usg=AOvVaw14VfKq5KKEgilMWluUtx_S [in Ukrainian].

7. Stratehiia rozvytku maloho i serednoho pidpriemnytstva v Ukraini na period do 2020 roku: rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 24.05.2017. № 504-r. (2017). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/504-2017-r#n8> [in Ukrainian].

Надійшла до редколегії 28.02.2020 р.